

ARADI NÓRA DOCENSI PÁLYÁZATÁNAK JEGYZŐKÖNYVE

JEGYZŐKÖNYV¹

a II. sz. Művészettörténeti Tanszékre meghirdetett docensi pályázat tárgyában javaslatételre kiküldött bizottság 1961. január 6-án tartott üléséről, melyen Oroszlán Zoltán elnök, Székely György tag, Vayer Lajos előadó, tanszékvezető professzorok vettek részt.

A hirdetményre egy pályázat érkezett, melyet dr. Aradi Nóra² nyújtott be. A Bizottság megállapította, hogy a pályázó megfelel az előírt követelményeknek, mert tudományos fokozata van (kandidátus), szükséges idegennyelvi ismeretekkel bír (latin, orosz, francia, olasz, román, német, angol), és egyetemi és főiskolai oktatói, továbbá múzeumi kutatói gyakorlatot fejtett ki.

A pályázó 1924-ben született, egyetemi tanulmányait egyetemünkön végezte, s karunkon 1950-ben szerzett művészettörténész diplomát. A munkásmozgalomban 1944 óta, előbb mint a romániai KISz, majd a Román KP tagja vett részt. Férje 1937 óta párttag,³ két gyermeke van. 1957-ben a Magyar Szabadságért Érdemrend bronzfokozatát nyerte el. A felszabadulás után előbb mint hírlapíró,⁴ utóbb mint minisztériumi alkalmazott dolgozott. 1952/1953-ban a Szépművészeti Múzeum tudományos munkatársa lett, majd 1953-ban a Népművelési Minisztérium művészeti múzeumi osztályának vezetője.⁵ 1954-ben aspiráns lett, aspiránsvezetője Vayer Lajos egyetemi tanár volt. 1957-

¹ Forrás: Az ELTE Egyetemi Tanács ülésének jegyzőkönyve, 1961. január 20. ELTE Levéltár, HUELTEL, 1.a.16–17. Közreadja Markója Csilla, jegyzetek: Bardoly István.

² Aradi (Felter) Nóra (szül. Kőrösböckény, 1924. VIII. 9.) Édesapja: Felter Ignác orvos, édesanyja: Berger Janka. A Budapest VI. kerületi Magyar Királyi Mária Terézia Leánygimnáziumban kitüntetéssel érettségizett 1942-ben. 1945/1946. tanévben már a Pázmány Péter Tudomány Egyetem Bölcsészettudományi Kar Művészettörténeti Tanszék hallgatója. 1945 óta párttag. 1947. június hónapban tett honpolgári esküt, ekkor honosították. 1950. augusztus 1-től a Művészettörténeti Tanszéken gyakornok, 1972-től egyetemi tanár.

³ Tóth Sándor. Belügyi tiszt, cukrász, tisztviselő. Részt vett az újpesti ellenállási mozgalom tevékenységében. 1945 után az ÁVO tisztje, 1950-től 1957-ig a kiegészítő parancsnokságok vezetője volt. Leszerelése után, 1972-es nyugdíjazásáig az Országos Idegenforgalmi Vállalat személyzetise volt. Aradi Nóra tagadta, hogy ő, vagy a férje ávós lett volna: „Nem voltam ávós, sem más belügyi szerv dolgozója. 1947-1952 között polgári alkalmazott voltam a honvédség katonapolitikai osztályán, olyan munkakörben, amelyben a felrótthoz hasonló „kiszállás” vagy hasonló tevékenység szóba sem jöhetett. Az említett személyt nem ismerem, az információ hamis. Férjem sem volt ávós, sem elbocsátott légión, aki utóbb cukrász lett. Honvédtiszt volt és annak előtte cukrász.” Aradi Nóra: Tények indulat nélkül. *Kapu*, 2, 1989, 12. 41.

⁴ *Szabadság, Új Idők, Új Világ* stb.

⁵ A Népművelési Minisztérium Fülel Ferenc vezetése alatt álló Múzeumi Főosztályán belül működő

től a Művelődésügyi Minisztérium Képzőművészeti Osztályának vezetője. Aspiránsi disszertációját 1959-ben védte meg kiváló eredménnyel⁶ és ugyanabban az évben nyert féléadjunktusi beosztást a II. sz. Művészettörténeti Tanszékhez. Külföldön egyrészt szakmai tanulmányúton, másrészt hivatali funkcióiból következően többször járt a Szovjetunióban, Olaszországban, Romániában, Csehszlovákiában, Lengyelországban és Ausztriában, többször jelentős kiállításokat rendezett szép sikerrel.

Tudományos munkássága elsősorban a XIX-XX. századi magyar művészettörténet, speciálisan a festészet, szobrászat és grafika területére terjed ki. A századforduló történeti festészetének fejlődését tárgyaló nagy tanulmánya,⁷ Réti Istvánnak a nagybányai művésztelep teljes problematikáját felölelő monográfiája (egyben kandidátusi disszertációja), ugyancsak Réti művészettörténeti írásának forráskritikai kiadása,⁸ és a polgári kultúra bomlásának jelenségeit kifejtő értekezése emelkednek ki önálló publikációi közül.⁹ A nagyrészt XX. századi és jelen művészetünk kérdéseit tárgyaló kisebb tanulmányainak száma közel százra tehető, ugyancsak nagyarányú recenziós és kritikai munkásságot is fejtett ki. Mint historikus és mint kritikus egyaránt elmélyült szakmai-ideológiai képzettségről és határozott marxista állásfoglalásról tett tanúságot, itthon és külföldön közzétett megnyilatkozásaiban. Utóbbi időben művészetelméleti problematika felé fordult és publikáció előtt álló könyvében a társadalom és közönség, stílus és minőség kérdéseivel foglalkozó tanulmányt készített,¹⁰ mely a modern művészeti irányzatok helyes értékelésének szempontjából jelentős anyagot tartalmaz.

Oktatói tevékenysége folyamán mit adjunktus szeminárium gyakorlatokat vezetett, konzultációkat tartott és a tudományos szakkör munkáját irányította – munkáját például lelkiismeretességgel végezte. Az eltelt évek folyamán a Képzőművészeti és az Iparművészeti Főiskolákon művészettörténeti előadásokat tartott és a Szabadegyetem állandó előadói közé tartozik.

Az előadottak alapján a Bizottság a II. sz. Művészettörténeti Tanszékhez dr. Aradi Nórát egyhangúan docensi kinevezésre javasolja.

Vayer Lajos sk.
tv. egyetemi tanár

Székely György sk.
tv. egyetemi tanár

Oroszlán Zoltán sk.
tv. egyetemi tanár

Művészeti múzeumok és műemlékek osztálya vezetője (egyben főosztályvezető helyettes) volt 1953 májusától. *Népművelési Közlöny*, 1953. május 15. 61.

⁶ Aradi Nóra: *Réti István*. Budapest, 1960. – ez volt 1959-ben megvédett kandidátusi disszertációja, ld. *Művészettörténeti Értesítő*, 9, 1960, 1. 64–72. opponensei: Genthon István, Pataky Dénes voltak.

⁷ Aradi Nóra: *Száz kép a magyar történelemből*. Budapest, 1955.

⁸ Réti István: *A nagybányai művésztelep*. Szerk., bev. Aradi Nóra. Előszó: Lyka Károly. Budapest, 1954. – „az akkori politikai, művészetpolitikai viszonyok között azonban csak kompromisszumokkal kerülhetett kiadásra” – ld.: Csorba Géza: A szerkesztő utószava. In: Réti István: *A nagybányai művésztelep*. Szerk. Csorba Géza. Budapest, 1994. 183.

⁹ Aradi Nóra: A polgári kultúra hanyatlásának főbb jelenségeiről a magyar képzőművészetben. *Művészettörténeti Értesítő*, 5, 1956, 4. 295–300.

¹⁰ Aradi Nóra: *Képzőművészet és közönség*. Budapest, 1961. (Stúdium könyvek, 28.)